

เกรด: สัญลักษณ์และการให้ความหมายในมุมมองผู้สอนและผู้เรียนใน สถาบันอุดมศึกษา

Grade: the symbol and meaning in aspect of instructor and learner
in Higher Education Institution

นิภาพรรณ เจนสันติกุล¹

Nipapan Jensantikul

Received: November 11, 2019

Revised: March 3, 2020

Accepted: April 4, 2020

DOI: 10.14456/jra.2020.15

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามุมมองผู้สอนและผู้เรียนเกี่ยวกับการตัดเกรด โดยใช้ฐานข้อมูลจากวารสารวิชาการ ข่าว และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบและนำเสนอแนวทางการพิจารณาการตัดเกรดอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ ผลการวิเคราะห์ พบว่า การตัดเกรดขึ้นอยู่กับการใช้อำนาจและการใช้ดุลยพินิจของผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ เนื่องจากเกรดเป็นสัญลักษณ์ที่ถูกตีความหรือใช้ในเชิงของอำนาจ โดยผู้สอนมีมุมมองต่อการตัดเกรดในลักษณะเป็นสัญลักษณ์ที่ถูกนำมาใช้ในการตีความหมายในด้านคุณภาพและมาตรฐาน การจำกัดจำนวนเกรดที่ผู้เรียนได้ และการใช้ดุลยพินิจในสามลักษณะคือ 1) การให้เกรดลดลงเพื่อบ่งชี้มาตรฐานและคุณภาพแต่ละเลยเรื่อง การให้ความสำคัญกับผู้เรียน 2) การใช้เกรดเพื่อผลประโยชน์แลกเปลี่ยนระหว่างผู้สอนและผู้เรียน 3) การให้เกรดเพื่อปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียน ในมุมมองของผู้เรียน พบว่า การตัดเกรดควรให้ความสำคัญกับเกณฑ์การตัดเกรดที่มีความชัดเจน หากผู้สอนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติไม่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรอาจทำให้ผู้เรียนรู้สึกถึงความไม่เป็นธรรมในการตัดเกรดและถูกจำกัดและถูกกดทับในความคิดและความเชื่อเรื่องความสามารถและผลงาน

คำสำคัญ: เกรด, สัญลักษณ์, มุมมอง

¹ มหาวิทยาลัยขอนแก่น; Khon Kaen University

Corresponding author, e-mail: nipapan.ni@hotmail.com, Tel. 083-755-2348

Abstract

This article is to study the aspect of the instructor and the learner on the grade by using databases from journals, news and documents. Data analysis used a systematic analysis and presented a suitable grading approach according to the learning management plan. The analysis showed that grades depend on the use of power and the discretion of the decision maker because grades are symbols that are interpreted or used in terms of power. The instructor had an aspect of grading as a symbol that was used to interpret quality and standards, to limit the number of grades that a learner could have and the used of discretion in three ways. 1) Grade was decreased to indicate standards and quality, 2) Grade was used for exchanging benefits between the instructor and the learner, 3) Grade was used to improvement and development. In aspect of the learner, it is important that grading should focus on clear grading criteria. If the instructor or the person involved is unclear in policy formulation and practices, the learner may feel unjustified, limited and pressured into thinking and believing in his or her ability.

Keywords: Grade, Symbol, Aspect

บทนำ

ปัจจัยสำคัญของการวัดและประเมินผล คือ การกำหนดสิ่งที่ต้องการวัดและประเมินโดยใช้เครื่องมือหรือกำหนดวิธีการในการวัดและประเมินเพื่อให้ได้ผลการประเมินสำหรับการพัฒนาปรับปรุง การเรียนรู้ และตัดสินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยคะแนนที่ได้มาจะต้องเป็นค่าคะแนนที่สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ค่าคะแนนที่นิยมนำมาใช้ในการตัดเกรดหรือให้ระดับผลการเรียนสามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานในระบบคะแนนมาตรฐาน มีคะแนนหลากหลายรูปแบบ แต่ที่นิยมนำมาใช้คือ คะแนนที่ (T-score) (วิรัช วรรณรัตน์, 2560) แนวคิดในการตัดเกรดในสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีการกำหนดเกณฑ์ไว้สองระบบ คือการตัดเกรดแบบอิงเกณฑ์และการตัดเกรดแบบอิงกลุ่ม อย่างไรก็ตามหากทำการศึกษาถึงผลลัพธ์จากการตัดเกรดจะพบว่ามีความมีปัญหาที่แตกต่างกัน อาทิ เกณฑ์การวัด คุณภาพของผู้สอน และกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่สามารถวัดผลเชิงพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัยได้ เป็นต้น

การตัดเกรดที่ดีคือการสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียน อยู่บนพื้นฐานของความยุติธรรม ทั้งผู้ให้และผู้รับ ยึดเกณฑ์เป็นหลัก เช่น การบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ของรายวิชา อาศัยข้อมูลที่มีความเชื่อถือได้ คือ มีทั้งความตรง ความเชื่อมั่น ผู้สอนควรมีความรู้ในเนื้อหาวิชา และการตัดสินผลจะต้องเป็นไปอย่างยุติธรรม โปร่งใส สามารถอธิบายให้ผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้อง

ยอมรับได้ด้วยหลักการและเหตุผล การใช้วิจารณ์ญาณจะต้องเป็นไปอย่างมีคุณธรรมและรับผิดชอบ ต่อผลที่เกิดขึ้น จากกรณีข่าวที่เกี่ยวข้องกับการให้เกรดของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา หรือปัญหา การลวนลามหรือล่วงละเมิดทางเพศนิสิต-นักศึกษากับการแลกเกรด ปัญหาความไม่เป็นธรรมของ อาจารย์และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และการนำเสนอของสื่อมวลชนที่รายงานว่าอาจารย์ยังมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และศิษย์ เช่น อาจารย์มหาวิทยาลัยบางแห่งมี กรณีอาจารย์หญิงมีพฤติกรรมเป็นทอมและจีบนักศึกษาหญิงที่มีแฟนเป็นทอมเช่นกัน ทำให้นักศึกษา ทอมร้องเรียนพฤติกรรมอาจารย์หญิงว่ามีการละเมิดทางเพศบุคคลอื่นที่ไม่ใช่คู่สมรสของตนเอง หรือ แม้แต่การละเมิดเพศเดียวกัน สื่อมวลชนมีการร้องเรียนเพิ่มขึ้นในเรื่องอาจารย์ขายเกรดให้นักศึกษา หรือเรียกเงินจากนักศึกษาเพื่อแลกกับผลสอบเกรด A หรืออาจารย์สั่งให้นักศึกษานำเสื้อหรือ สิ่งของมาบริจาคโดยอ้างว่าเพื่อนำไปบริจาคให้แก่เด็กยากจน แต่อาจารย์กลับสั่งให้เอาเฉพาะสิ่งของ ใหม่ โดยที่นักศึกษามารู้ภายหลังว่าอาจารย์มีร้านขายของและเสื้อผ้าอยู่ด้วย หรือสั่งให้นักศึกษาที่ทำ ผิดกฎระเบียบการฝึกงานให้ซื้อสิ่งของและของใช้ต่าง ๆ ได้แก่ โซฟา ชั้นวางของ ตู้เย็น ตู้กดน้ำ เครื่อง เขียนมาให้เพื่อแลกกับการผ่านแล้วนำไปวางไว้ในห้องทำงานส่วนตัว ล้วนเป็นปัญหาที่สะท้อนถึง การขาดคุณธรรมจริยธรรมของอาจารย์ (ประทีป ฉัตรสุภาวงศ์, ภัทริยา กิจเจริญ และดรณิ ภูขาว, 2557)

อย่างไรก็ตามผลการเรียนยังจัดเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงคุณภาพของผู้เรียนที่สามารถประเมิน ได้เบื้องต้น ตั้งแต่การเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา สถาบันการศึกษาจะพิจารณาจากผลการเรียน เป็นอันดับแรก และในการสมัครงาน ผู้ประกอบการในสถานประกอบการก็จะพิจารณาผลการเรียน ประกอบการตัดสินใจรับเข้าทำงาน ดังนั้นหากผลการเรียนถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมืออย่างไม่ถูกต้อง ของผู้มีอำนาจย่อมส่งผลต่อผู้เรียน เพราะแม้ว่าที่ผ่านมากกระทรวงศึกษาธิการได้มีทั้งระเบียบ ข้อบังคับครุสภาวัดด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556 และกำหนดจรรยาบรรณเพื่อควบคุม วินัยทางเพศของครู อาจารย์ แต่เมื่อมีเหตุเกิดขึ้นกลับพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความประสงค์ไม่ ต้องการเปิดเผยเรื่องราวต่อสาธารณะด้วยเหตุผลเพื่อต้องการรักษาชื่อเสียงของสถาบันการศึกษาทำ ให้ผู้ถูกกระทำต้องเผชิญปัญหาเพียงลำพัง ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นว่าจากสถานการณ์และข้อมูล ดังกล่าวสะท้อนถึงระดับความรุนแรงของปัญหาและควรมีมาตรการจัดการเร่งด่วนที่ทุกฝ่ายที่ เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญและดำเนินการแก้ไขอย่างเป็นระบบ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามุมมองของผู้สอนและผู้เรียนเกี่ยวกับการตัด เกรดโดยใช้ฐานข้อมูลจากวารสารวิชาการ ข่าว และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อวิเคราะห์ตาม แนวคิดที่ว่าด้วยวาทกรรมและอำนาจและดำเนินการจัดข้อมูลอย่างเป็นระบบและนำเสนอแนว ทางการพิจารณาการตัดเกรดอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ โดยดำเนินการ รวบรวมและสืบค้นเอกสาร วารสารวิชาการ ข่าว และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องระหว่างปี 2557- 2561 จากการใช้คำสำคัญ ได้แก่ เกรด ปลอ่ยเกรด และการคุกคามทางเพศกับการแลกเกรด

กรอบความคิดที่ใช้ในการอธิบาย

แนวคิดด้วยวาทกรรมและอำนาจ

Michel Foucault (1972) เป็นนักคิดที่มีอิทธิพลอย่างมากในช่วงครึ่งหลังของศตวรรษที่ 20 แนวคิดที่สำคัญของฟูโกเป็นแนวคิดในเรื่องอำนาจและความรู้ ทั้งนี้ฟูโกกล่าวว่าความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจและความรู้นั้นทำงานอยู่ภายใต้สิ่งที่เรียกว่า “การก่อรูปของวาทกรรม” (Discursive Formation) ทั้งนี้ ฟูโกอธิบายว่าทุกคน คนทุกกลุ่มเกี่ยวข้องอยู่กับอำนาจทั้งสิ้น ไม่เป็นผู้ใช้อำนาจก็เป็นผู้ที่ถูกใช้อำนาจเสียเอง อำนาจอาจจะทำหน้าที่ในการเก็บกดบางอย่างไว้ และทำหน้าที่ในการสร้างบางอย่างขึ้นมาใหม่ สิ่งสำคัญที่อาจสร้างขึ้นมาคือความจริง ดังนั้นสิ่งที่คนมีอำนาจพูดถึงเป็นความจริงเสมอดังนั้นความจริงต่าง ๆ ทุกวันนี้จึงเป็นความจริงที่ถูกประกอบสร้างขึ้นมาจากอำนาจ สำหรับคำว่า “วาทกรรม” (Discourse) ของฟูโกนั้น ไม่ได้หมายความว่าเพียงแค่ภาษา แต่หมายถึง ระบบ และกระบวนการในการผลิตเอกลักษณ์และความหมายให้กับสรรพสิ่งต่าง ๆ วาทกรรมยังทำหน้าที่ธำรงรักษาสิ่งที่สร้างขึ้นให้ดำรงอยู่และทำให้สิ่งที่สร้างขึ้นมานั้นเป็นที่ยอมรับในวงกว้าง หรือที่เรียกว่าเป็นวาทกรรมหลัก (Dominant discourse) วาทกรรมเป็นตัวสร้าง หรือกำหนดเอกลักษณ์ของคนในสังคม ขณะเดียวกันวาทกรรมชุดดังกล่าวจะเป็นตัวเก็บกด บดบัง และปิดกั้นไม่ให้สิ่งที่แตกต่างไปจากเอกลักษณ์และความหมายที่วาทกรรมนั้นสร้างขึ้นได้ปรากฏขึ้นมา เอกลักษณ์และความหมายจึงสามารถเลื่อนไหลและเปลี่ยนแปลงได้ตามวาทกรรมที่สร้างสิ่งเหล่านั้นขึ้นมาไม่แน่นอน ไม่ตายตัวและไม่หยุดนิ่ง เรื่องของวาทกรรมและอำนาจจึงเป็นเรื่องที่ไม่สามารถแยกกันได้ ฟูโกกล่าวว่าวาทกรรมเป็นเรื่องของอำนาจและความรุนแรงที่แสดงออกมาในรูปของภาคปฏิบัติการจริงของวาทกรรมในสังคมส่วนแหล่งที่สร้างวาทกรรมต่าง ๆ ในสังคมนั้น ได้แก่ อำนาจ แต่อำนาจในที่นี้ ไม่ใช่อำนาจแบบปกติที่ใช้กำลังเข้าบังคับ แต่เป็นอำนาจในรูปของความรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ความรู้ที่ว่ามันไม่ใช่ความรู้โดยทั่วไป แต่เป็นความรู้เฉพาะด้านหรือความรู้เฉพาะทาง ความสำเร็จของอำนาจอยู่ที่ความสามารถในการปกปิดอำพรางกลไกในการทำงานของมันเอง กลไกในการทำงานของอำนาจ ได้แก่ กฎเกณฑ์ จารีต ประเพณีปฏิบัติต่าง ๆ ในสังคม เป็นต้น นอกจากนี้ภาคปฏิบัติการจริงของวาทกรรมยังสถาปนาให้ผู้พูดมีอำนาจหรือความชอบธรรมในการพูดถึงเรื่องนั้น ๆ อีกด้วย วาทกรรมจะเป็นตัวกำหนดว่าใครจะเป็นผู้พูด พูดอะไร พูดเมื่อไร และพูดอย่างไร (ช่อแก้ว กุญชร ณ อยุธยา, 2552)

แนวทางการกำหนดเกรดและวิธีการให้ระดับผลการเรียน

1. แนวทางการกำหนดเกรดแบบอิงกลุ่ม เป็นการตัดสินระดับผลการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยใช้คะแนนเปรียบเทียบกันเองภายในกลุ่มผู้เรียนที่สอบด้วยแบบสอบเดียวกัน หรือแบบสอบคู่ขนานกัน แนวคิดการตัดสินแบบอิงกลุ่มนี้ตั้งอยู่บนทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล ที่เชื่อว่าบุคคลมีความสามารถในการเรียนรู้ได้แตกต่างกัน คะแนนที่ได้จากแบบสอบซึ่งใช้แทนความรู้ความสามารถของผู้เรียน จึงควรกระจายเข้าใกล้โค้งการแจกแจงปกติ (ถ้ามีผู้เข้าสอบมากพอ) ลักษณะข้อสอบที่ใช้จึงต้องมีความยากง่ายพอเหมาะ และมีอำนาจจำแนกสูง แนวคิดนี้จึงพยายาม

กระจายคะแนนความรู้ความสามารถของผู้เรียน เพื่อจัดระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียนเป็นกลุ่ม ๆ โดยการเปรียบเทียบกับกันเองว่าใครอยู่ในกลุ่มเก่ง กลุ่มรองลงมาและกลุ่มอ่อน ตามลำดับ

วิธีการให้ระดับผลการเรียนแบบอิงกลุ่มว่ามีขั้นตอน ดังนี้

1) แปลงคะแนนจากการวัดแต่ละครั้งเป็น T-Score (หรือคะแนนมาตรฐานแบบอื่น)

2) รวมคะแนน T จากการวัดทุกครั้งของผู้เรียนแต่ละคนตามน้ำหนักที่กำหนดไว้แล้วหาค่าเฉลี่ย

3) กำหนดจำนวนเกรด โดยพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ประกอบ ได้แก่ ความแตกต่างของ คะแนน (ช่วงห่างของคะแนน) สภาพกลุ่มผู้เรียนในด้านระดับความสามารถ ความมุ่งมั่นตั้งใจในการเรียน รวมทั้งระดับความจริงจังตั้งใจของผู้สอน และปัจจัยอื่น ๆ สำหรับการเรียนการสอน

4) กำหนดเกรดสูงสุดและต่ำสุด เมื่อกำหนดจำนวนเกรดได้แล้ว เช่น 3 เกรดให้พิจารณาต่อไปว่าควรเป็น A, B, C หรือ B, C, D หรือ C, D, F หรืออีกนัยหนึ่ง พิจารณาว่าเกรดสูงสุดของกลุ่มควรเป็นอะไร A หรือ B หรือ C และเกรดต่ำสุดควรเป็น F หรือ D

วิธีการแบบอิงกลุ่มมีข้อดี คือ สะดวกในการนำไปใช้งานและสามารถช่วยกระตุ้นผู้เรียนเกิดการแข่งขัน เป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนพยายามเรียนรู้ให้ดีที่สุด แต่มีข้อเสีย คือ เกณฑ์ที่ใช้ขึ้นอยู่กับผลการเรียนรู้ของกลุ่มที่เกิดจากการเปรียบเทียบกับผู้เรียนในแต่ละรุ่น ซึ่งผู้เรียนในแต่ละรุ่นนั้นอาจมีความสามารถที่แตกต่างกันถึงแม้จะใช้เกณฑ์เดียวกันก็ตาม (สุวรรณณี रुपจิน, มณฑิร รัตนศิริวงศ์ วุฒิ และมนต์ชัย เทียนทอง, 2560)

2. การกำหนดเกรดแบบอิงเกณฑ์ เป็นการตัดสินระดับผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยใช้คะแนนเปรียบเทียบกับเกณฑ์(มาตรฐาน) ที่กำหนดไว้ เช่น เปรียบเทียบกับจุดมุ่งหมาย คะแนนเต็ม คะแนนจุดตัดที่กำหนดไว้ เป็นต้น แนวคิดการตัดสินแบบอิงเกณฑ์นี้ตั้งอยู่บนทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อรอบรู้ที่ว่าด้วยการให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถอะไร ทำอะไรได้บ้าง คะแนนที่ได้จากแบบสอบถามใช้แทนระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียน ลักษณะของข้อสอบที่ใช้จึงต้องวัดสิ่งที่เป็นตัวแทนพฤติกรรมหรือลักษณะสำคัญของวิชา การวัดระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียนจึงเป็นการเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานของความรู้ความสามารถที่ผู้เรียนพึงมีโดยไม่ต้องเปรียบเทียบกับผู้อื่นในกลุ่มเดียวกัน วิธีการแบบอิงเกณฑ์มีข้อดี คือ เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างผู้เรียน เป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีพัฒนาการการเรียนรู้ร่วมกันและทำให้มีเกณฑ์มาตรฐานที่ใช้ในการตัดสิน แต่วิธีนี้มีข้อเสีย คือ ผู้สอนควรมีเกณฑ์มาตรฐานที่ใช้ในการตัดสินผลการเรียนที่แตกต่างกัน (สุวรรณณี रुपจิน, มณฑิร รัตนศิริวงศ์ วุฒิ และมนต์ชัย เทียนทอง, 2560)

สรุปได้ว่า แนวคิดการกำหนดเกรดและวิธีการให้ระดับผลการเรียน จำแนกเป็น 1) แนวคิดการกำหนดเกรดแบบอิงกลุ่ม เป็นการตัดสินระดับผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยใช้คะแนนเปรียบเทียบกับกันเองภายในกลุ่มผู้เรียนที่สอบด้วยแบบสอบเดียวกัน และ 2) การกำหนดเกรดแบบอิงเกณฑ์ เป็นการตัดสินระดับผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยใช้คะแนนเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (มาตรฐาน) ที่กำหนดไว้

ผลการวิเคราะห์

สัญลักษณ์ของเกรดในแต่ละระดับเป็นการถ่ายทอดให้เห็นถึงศักยภาพของผู้เรียน ซึ่งนัยยะของเกรดแต่ละระดับสะท้อนถึงมุมมองที่ผู้สอนมีต่อผู้เรียนและผู้เรียนมีต่อผู้สอน หลายครั้งในสังคมการศึกษาจะพบสภาพปัญหาต่าง ๆ ในเรื่องของการตัดเกรด เนื่องจากความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และยังสะท้อนถึงอำนาจและวาทกรรมของผู้สอนที่ปฏิบัติต่อผู้เรียนกลายเป็นกฎเกณฑ์และประเพณีที่เกิดขึ้นในสังคมไทย การกดทับและการพิจารณาโดยใช้ดุลยพินิจมักมีผลทำให้เกิดความจริงที่คลาดเคลื่อนและส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอน อาทิ กรณีข่าว “การคว่ำเกียรตินิยมเกินครึ่ง” หรือ “กรณีการให้เกรดเอแก่ผู้เรียนมากเกินไป” หรือ “กรณีการรับสินบนเพื่อแลกเปลี่ยนเกรด โดยชี้ช่องทางให้ผู้เรียนเรียนพิเศษในวันหยุด หากไม่ว่างก็มีแนวข้อสอบให้พร้อมเฉลย และเสนอให้จ่ายเงินตั้งแต่ 500-2,000 บาท” ซึ่งทั้งสามกรณีสะท้อนภาพและมุมมองที่แตกต่างกัน ดังนี้

1. มุมมองผู้สอน/ผู้ที่เกี่ยวข้อง

จากการค้นคว้าข่าว และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง พบข้อมูลข่าวเกี่ยวกับมุมมองของผู้สอน/ผู้ที่เกี่ยวข้องต่อกรณีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสภาพสังคมไทยและการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ดังนี้

กรณีข่าว “การคว่ำเกียรตินิยมเกินครึ่ง”

ไทยรัฐออนไลน์ (2558) ได้นำเสนอข่าว “การคว่ำเกียรตินิยมเกินครึ่ง” ซึ่งทางมหาวิทยาลัยดังกล่าวได้มีการชี้แจงถึงมาตรฐานการออกข้อสอบหรือมาตรฐานการประเมินผลของมหาวิทยาลัยอย่างชัดเจน

กรณีข่าว “การให้เกรดเอแก่ผู้เรียนมากเกินไป”

ลานมะพร้าวออนไลน์ (2560) ได้นำเสนอข่าว “การให้เกรดเอแก่ผู้เรียนมากเกินไปของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง” ส่งผลให้ผู้สอนต้องมีการอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับการให้คะแนน และมีการปรับเกณฑ์ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด ให้มีสัดส่วนผู้เรียนได้เกรด A 10 - 15% ของชั้นเรียนเท่านั้น

3. กรณีข่าว “การรับสินบนจากผู้เรียนเพื่อแลกเปลี่ยนเกรด โดยชี้ช่องทางให้ผู้เรียนเรียนพิเศษในวันหยุด หากไม่ว่างก็มีแนวข้อสอบให้พร้อมเฉลย และการเสนอให้จ่ายเงินตั้งแต่ 500-2,000 บาท”

จากกรณีดังกล่าวทำให้ทางมหาวิทยาลัยมีการพิจารณาถึงจรรยาบรรณของผู้สอน โดยชี้ให้เห็นว่าเรื่องของการรับสินบนเพื่อแลกกับคะแนนเป็นการกระทำที่ผิดจรรยาบรรณ และในการประเมินผู้สอนจะมีการกำหนดเรื่องของจริยธรรมวิชาชีพครูที่ควรคำนึงถึงบทบาทหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบ” (หนังสือพิมพ์สื่อนิวไลน์, 2560)

นอกจากนี้ ประภาศ ปานเจียง คณบดีคณะศิลปศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ได้วิเคราะห์เกี่ยวกับที่มาของเกรด ดังนี้

เกรดเป็นตัวแทนของผลการเรียนรู้ (Learning Outcome) ที่ตัดสินมาจากคะแนน (Score) ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของคะแนนดิบ (Raw Score) หรือคะแนนแปลงรูป (Derived Score) ของแต่ละวิชาหนึ่ง ๆ ของผู้เรียน เกรดเป็นสิ่งที่วัดการเปลี่ยนแปลงในการเรียนรู้ของผู้เรียน เกรด A B C D E หรือ F มาจากการรวมตัวกันของคะแนนแต่ละส่วน เช่น คะแนนจากการตรวจชิ้นงาน (Assignment) คะแนนสอบกลางภาค คะแนนสอบปลายภาค เป็นต้น

คะแนนแต่ละส่วนต้องมีที่มาอย่างสมเหตุสมผล บนพื้นฐานของข้อตกลงที่ผู้สอนได้ตกลงกับผู้เรียนแล้วตั้งแต่ชั่วโมงแรกที่เข้าสอน เครื่องมือที่ผู้สอนใช้ตกลงกันว่า “เรา” (หมายถึง ผู้เรียน และผู้สอน) จะร่วมกันสร้างสถานการณ์การเรียนรู้ (Learning Situation) กันอย่างไร และจะวัดผลการเรียนรู้กันอย่างไร เรียกกันว่าประมวลการสอน (Course Syllabus) ในแนวทาง TQF เอกสารชิ้นนี้คือ มคอ.3 และ มคอ.5 ประมวลการสอนนี้ต้องมีเนื้อหาวิชาที่จะสอนครบถ้วน ครอบคลุม คำอธิบายรายวิชา (Course Description) ที่ได้รับการอนุมัติไว้ในหลักสูตร เมื่อผู้สอนตกลงกับผู้เรียนแล้ว ก็ต้องจัดการเรียนการสอนตามที่กำหนดไว้ในประมวลการสอน โดยการวางแผนการสอนแต่ละครั้งเป็นแผนการสอน (Lesson Plan) การวัดผลการเรียนรู้จึงเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในประมวลการสอนและแผนการสอน ทุกครั้งที่มีการวัดผลการเรียนรู้ ผู้สอนต้องบันทึกคะแนนไว้อย่างครบถ้วนโดยคร่าว ๆ เกรดสัมพันธ์กับเรื่องอื่น ๆ ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น (มติชนออนไลน์, 2557)

จากข้อมูล 3 กรณีข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การตัดเกรดเป็นสัญลักษณ์ถูกนำมาใช้ในการตีความหมายในด้านคุณภาพและมาตรฐานและการจำกัดจำนวนเกรดที่ผู้เรียนได้ สะท้อนถึงผู้มีอำนาจในการพิจารณาและการตรวจสอบโดยกังวลและให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์ภายนอกที่พิจารณาว่าเป็นการปล่อยเกรด หรือเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ไม่มีคุณภาพ และสะท้อนถึงอำนาจในการใช้ดุลยพินิจ ซึ่งนำไปสู่การใช้ดุลยพินิจในสามลักษณะ คือ 1) การให้เกรดลดลงเพื่อปกป้องมาตรฐานและคุณภาพผลเลยเรื่องของการให้ความสำคัญกับผู้เรียน เนื่องจากการให้เกรดที่ดีควรตั้งอยู่บนหลักการที่สำคัญ คือ พึงระวังการเปลี่ยนระบบการตัดเกรด การให้เกรดควรเป็นไปอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับรายวิชา และกำหนดเกณฑ์มาตรฐานที่เป็นไปได้ชัดเจนและมีการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง 2) การใช้เกรดเพื่อผลประโยชน์ จากกรณีที่มีการกำหนดจำนวนผู้เรียนที่ได้เกรด A ในแต่ละรายวิชากลายเป็นช่องโหว่ให้เกิดปัญหา เช่น กรณีเสนอแลกเปลี่ยนเกรดกับการขอมีเพศสัมพันธ์ด้วย (สามารถ มั่งสึง, 2551) เป็นต้น และ 3) การให้เกรดเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา ผู้เรียนสามารถบ่งชี้ถึงระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ ดังนั้นการตัดเกรดเป็นกระบวนการหนึ่งของการประเมินและวัดผลการเรียนรู้ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาและพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ในการเรียนรู้ การวัดผลการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องมีการระบุที่มาที่ไปของคะแนนและการนำคะแนนเหล่านั้นไปตีค่าหรือสรุปความหมายเป็นสัญลักษณ์เพื่ออ้างอิงว่าผู้เรียนแต่ละคนมีคุณลักษณะตรงและสอดคล้องตามที่ผู้สอนกำหนดเกณฑ์และมาตรฐานการวัดเพียงใด เพื่อสรุปและค้นหาแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมต่อไป

2. มุมมองผู้เรียน

จากการค้นคว้าข่าว และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง พบว่า ผู้เรียนมีมุมมองต่อกรณี 3 ข่าวข้างต้นที่เกิดขึ้นในสภาพสังคมไทยและการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ดังนี้

ผู้เรียนให้ความสำคัญกับเกณฑ์การตัดเกรดโดยควรมีการระบุเกณฑ์และอธิบายเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน เนื่องจากผู้เรียนมีความกังวลเรื่องผลการเรียน หากผลการเรียนไม่ดีอาจส่งผลต่อการทำงานในอนาคตเนื่องจากหลายบริษัทพิจารณาผลการเรียนก่อนเข้ารับทำงาน ดังนั้น หากผู้สอนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติไม่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรอาจทำให้ผู้เรียนรู้สึกถึงความไม่เป็นธรรมในการตัดเกรดและส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอน หากพิจารณาในเรื่องการใช้อำนาจและการสร้างแบบแผนการปฏิบัติจะพบว่า ผู้เรียน คือ ผู้ถูกจำกัดและถูกกดทับในความคิดและความเชื่อเรื่องความสามารถและผลงาน และการเปรียบเทียบความเก่ง ความอ่อน และปานกลางโดยผ่านการทำข้อสอบตามทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคลที่เชื่อว่าบุคคลมีความสามารถในการเรียนรู้ได้แตกต่างกัน คะแนนที่ได้จากแบบทดสอบซึ่งใช้แทนความรู้ความสามารถของผู้เรียน จึงควรกระจายเข้าใกล้โค้งการแจกแจงปกติ ซึ่งแตกต่างจากการกำหนดเกรดแบบอิงเกณฑ์ที่เป็นการตัดสินระดับผลการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานของความรู้ความสามารถที่ผู้เรียนพึงมีโดยไม่ต้องเปรียบเทียบกับผู้อื่นในกลุ่มเดียวกันซึ่งจะสนับสนุนให้ผู้เรียนร่วมมือกันและส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน เกรดที่แทนด้วยสัญลักษณ์ A B+ B C+ จึงกลายเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้มีอำนาจใช้ดุลยพินิจในการตัดสินเพื่อกดทับ จำกัดหรือแลกเปลี่ยน ผู้เรียนกลายเป็นผู้เสียเปรียบและอาจถูกทำให้สังคมมองภาพลักษณ์การบริหารจัดการสถานการณณ์แตกต่างกัน

อย่างไรก็ตามในบริบทการจัดการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี พบว่า หลายสถาบันการศึกษามีการกำหนดคุณสมบัติ คุณภาพและมาตรฐานผู้เรียนก่อนเข้าการศึกษา เช่น เกรดเฉลี่ย การสัมภาษณ์ และการทดสอบความรู้ ซึ่งมีการดำเนินการปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมให้สอดคล้องกับกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2546 โดยระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะวิชาหรือสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาจะคำนึงถึงองค์ประกอบคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ใช้เป็นแนวทางในการควบคุมการตรวจสอบ และประเมินคุณภาพการศึกษาทั้ง 9 ด้าน คือ 1) ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์และแผนดำเนินการ 2) การเรียนการสอน 3) กิจกรรมการพัฒนานิสิตนักศึกษา 4) การวิจัย 5) การบริการทางวิชาการแก่สังคม 6) การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม 7) การบริหารและการจัดการ 8) การเงินและงบประมาณ และ 9) ระบบและกลไกการประกันคุณภาพทั้งนี้ ให้คณะวิชาและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา จัดทำรายงานการประเมินตนเอง (self-assessment report) ที่ครอบคลุมการดำเนินงานตามองค์ประกอบคุณภาพการศึกษาที่ คณะวิชาและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษากำหนดเพื่อบริการประกันคุณภาพภายในและภายนอก

จากกรณีข้างต้น เกรดเป็นสัญลักษณ์ที่อาจถูกตีความหรือใช้ในเชิงของอำนาจหากไม่มีการกำกับควบคุมที่ดีหรือมีการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม จึงควร

กำหนดเกณฑ์ที่แน่นอนชัดเจน มีการกำหนดมาตรฐานการวัดและการประเมินผลที่ถูกต้องชัดเจน ผ่านการใช้เครื่องมือการวัดผลที่ผ่านการตรวจสอบประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับนักวิชาการต่างประเทศ ได้แก่ James D. Allen (2005), Roxanna M. Krawczyk (2017) และนักวิชาการไทย สุวรรณี ฐปจัน, มณฑิรา รัตนศิริวงศ์วุฒิ, และมนต์ชัย เทียนทอง, (2560) ที่ระบุแนวทางการให้เกรดหรือการตัดเกรดที่ดี ควรมีลักษณะดังต่อไปนี้ 1) การตัดเกรดที่ครูผู้สอนใช้ต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ 2) การรวบรวมสารสนเทศเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานต้องใช้หลายวิธีและหลายแหล่ง 3) การรวบรวมสารสนเทศเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ตลอดช่วงเวลาการเรียนการสอน 4) ผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องได้รับรู้รูปแบบการให้เกรดตั้งแต่เริ่มต้นการเรียนการสอน 5) การตัดเกรดควรแยกรายงานเป็นเกรดด้านพุทธิพิสัยและเกรดด้านจิตพิสัย 6) การตัดเกรดใช้ข้อมูลที่ได้จากการวัดผลการศึกษาที่มีความตรงและความเที่ยง 7) ข้อมูลสารสนเทศผลการปฏิบัติงาน/ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนส่วนที่สำคัญต้องมีน้ำหนักสูงกว่าส่วนที่ไม่สำคัญ 8) ระบบการตัดเกรดต้องใช้กับผู้เรียนทุกคนโดยเสมอหน้าและเป็นธรรม 9) การกำหนดคะแนนสอบผ่าน ควรอิงความรู้สำคัญของรายวิชา 10) การกำหนดคะแนนจุดตัดระหว่างเกรด ควรใช้หลักวิชา ประกอบกับผลการปฏิบัติงาน/ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และเกณฑ์มาตรฐาน ไม่จำเป็นต้องยึดหลักการตัดเกรดโดยใช้โค้งปกติเสมอไป ดังนั้นการวัดความรู้ ความสามารถล้วนเป็นการวัดในสิ่งที่เป็นนามธรรมและซ่อนอยู่ภายในตัวบุคคลจึงไม่อาจตรวจสอบและยืนยันความถูกต้องของผลการวัดได้อย่างสมบูรณ์ขึ้นอยู่กับปัจจัยแทรกซ้อนหลายประการ อาทิ ความแตกต่างของผู้เรียน สภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอน วิธีการวัดและประเมินผล การกำหนดคะแนนและเกณฑ์การให้คะแนน เป็นต้น การวัดและการประเมินผลจึงเป็นกระบวนการเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนา แก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียน (ชุติมา เพชรเชนทร์, นุชรีย์ ขอบงาม, และปิยนุช แก้วนะ, 2555) อย่างไรก็ตามในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนควรมีการออกแบบการประเมินผลการเรียนรู้เป็นระยะเพื่อติดตามการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนและเพื่อจำแนกความสามารถของผู้เรียนได้ โดยการวัดและประเมินผลผ่านเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นการอภิปรายเดี่ยว การอภิปรายกลุ่ม การซักถาม การสังเกตพฤติกรรม การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน การประเมินจากชิ้นงาน/รายงาน การรวบรวมแฟ้มสะสมงาน เพื่อดูว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้า มีพัฒนาการ บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือไม่ ซึ่งสามารถทำได้ทั้งการวัดและประเมินผลก่อนการเรียนการสอนเพื่อดูความพร้อมของผู้เรียนเป็นการสอบก่อนสอนเรียน การวัดและประเมินผลในระหว่างการเรียนการสอน เพื่อนำผลจากการวัดและประเมินผลมาปรับปรุงการเรียน รวมถึงการให้ผู้เรียนได้เข้าถึงข้อมูลอย่างเปิดเผยตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 และในมหาวิทยาลัยควรมีธรรมาภิบาลในการบริหาร กระบวนการบริหารควรมีประสิทธิภาพ และได้ประสิทธิผลทุกขั้นตอนต้องโปร่งใส มีเหตุผลและสามารถลดปัญหาคุณธรรมจริยธรรมระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา การขาดความสามัคคีในมหาวิทยาลัยได้ (ลัดดา ผลวัฒน์, 2557)

บทสรุป

จากการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น พบว่า มุมมองของผู้สอนและผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน เกี่ยวกับการตัดเกรดซึ่งขึ้นอยู่กับการใช้อำนาจและการใช้ดุลยพินิจของผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ เพื่อลดสภาพปัญหาดังกล่าว ควรดำเนินการ ดังนี้ 1) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ในทุกระดับควรเปิดกว้างทางความคิดยอมรับการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดการพัฒนาและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน การมุ่งวัดคุณภาพไม่ใช่การจำกัดเกรดด้วยการใช้อำนาจหรือดุลยพินิจในการตัดสินใจเพียงอย่างเดียวหากแต่ต้องมองระบบการเรียนการสอนอย่างรอบด้านและเป็นธรรม ใส่ใจ ในข้อมูลและศึกษาสภาพการเรียนการสอน หลักสูตร ลำดับวิชา แผนการเรียน 2) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนและการวัดผลควรมีหลากหลายรูปแบบ อาทิ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ การใช้แผนที่ความคิด เป็นต้น ซึ่งวิธีการเหล่านี้ต่างเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่นำมาสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เข้าถึง กระบวนการศึกษามากขึ้น และ 3) การให้ความเคารพสิทธิ เสรีภาพของผู้สอนให้สามารถพิจารณา คะแนนและกระบวนการตัดเกรดที่สุจริตและไม่มีข้อแลกเปลี่ยนตามหลักปฏิบัติและจรรยาบรรณ ในการปฏิบัติงานและผู้เรียนในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

เอกสารอ้างอิง

- ช่อแก้ว กุญชร ณ อยุธยา. (2552). *สัญญาะ วาทกรรม และอำนาจ ในภาพยนตร์ชุดเดอะเมทริกซ์ : การวิเคราะห์ด้วยบท*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ชุตินา เพชรเชนทร์, นุชรีย์ ชอบงาม, และปิยนุช แก้วนะ. (2555). *การตัดเกรด*. (รายงานการวิจัย). สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2558). *เก่งจริงหรือปล่อยเกรด? ไซดราม่า นศ.แพทย์คว่ำเกียรตินิยมเกินครึ่ง*. เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/content/527289>
- ประทีป ฉัตรสุภาวงศ์, ภัทริยา กิจเจริญ และดรุณี ภูขาว. (2557). *มาตรฐานจรรยาบรรณที่พึงมีของ อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา*. *จดหมายข่าวประชาคมวิจัย*, 20(118), 33-35.
- มติชนออนไลน์. (2557). *แสดมภ์แลกเกรด: ความด้อยคุณภาพและคุณธรรมของครู*. เข้าถึงได้จาก <http://m.matichon.co.th/readnews.php?newsid=1406024772>
- ลัดดา พลวัฒน์. (2557). *ธรรมาภิบาลกับการบริหารมหาวิทยาลัย*. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา*, 8(2), 16-27.
- ลานมะพร้าวออนไลน์. (2560). *ต้องยึดเกณฑ์ผลงาน อาจารย์แจ้งเหตุให้เอยกห้องไม่ได้*. เข้าถึงได้จาก <http://www.coconews.in.th/index.php/educationnews/38-can-t-get-a->
- วิรัช วรรณรัตน์. (2560). *คะแนนสอบและการตัดเกรด*. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*, 2(3), 1-11.
- สามารถ มั่งสึง. (2551). *แลกเกรดกับเพศสัมพันธ์: จุดเสื่อมในวงการศึกษา*. เข้าถึงได้จาก <http://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID=9510000049583>

- สุวรรณณี รูปจิ้น, มณเฑียร รัตนศิริวงศ์วุฒิ, และมนต์ชัย เทียนทอง. (2560). การตัดเกรดแบบวิธีการ
ฟิชชีเซต สำหรับการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, 25(3), 388-400.
- หนังสือพิมพ์สื่อมวลชน. (2560). เปิดโปงอาจารย์รับสินบนเรียกเงินนิสิตเพื่อแลกเกรด. เข้าถึงได้จาก
<https://suemuanchonnews.com/2017/04/30/>.
- Allen, J. D. (2005). *Grades as valid measures of academic achievement of classroom learning. The Clearing House*, 78(5), 218-223.
- Foucault, M. (1972). *The Archaeology of Knowledge and the Discourse on Language*.
Translated by Alan Sheridan. New York: Pantheon Books.
- Krawczyk, R. M. (2017). *Effects of Grading on Student Learning and Alternative Assessment Strategies*. Minnesota: Catherine University.